

Titel: En af sit Indhold ligesaa besynderlig, som af sin Følge velbekiendte Convent-Prædiken, holden for N.N. Herreds Geistlige i Siællands Stift over Texten 1 Cor. 3, v. 8. af Studioso S - - - b - - l.

Citation: "En af sit Indhold ligesaa besynderlig, som af sin Følge velbekiendte Convent-Prædiken, holden for N.N. Herreds Geistlige i Siællands Stift over Texten 1 Cor. 3, v. 8. af Studioso S - - - b - - l.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 19*, ?, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_019-shoot-workid1_019_006.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 19

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

En af sit Indhold ligesaa besynderlig, som af sin Følge velbekiendte

Condent-Prædiken,

holden for

N. N. Herreds Geistlige i Slællands Stift over

Texten i Cor. 3, v. 8.

af

Studio S --- b -- I.

Trykt i Kiøbenhavn.

2
3

Textus:

i Cor. c. 3, v. 8.

Den som planter og den som vander ere eet.

Εισαγωγικ.

Som Herren er, saa er og Tieneren, som Læreren eller Mosteren følger, saa følger hans gemeenlig hans Disciple og Tilhørere. Er Mestesteren en Fuser eller den, der ikke forstaaer det, som han har udgivet sig før, da mane Discipelen følgelig blive ligesaa, saasom det er umueligt, at en Blind kan vise en anden Blind Veyen efter Frelserens Ord i Luc. 6, v. 39. Saaledes er det og beskafter med Lærerne og deres Tilhørere; er Læreren eller den, som stal veilede sine anbetroede Tilhørere paa den rette Vei, ikke selv kyndig om Veyen, eller, lad være! han endog kan have Kunds

4

skab om samme, saalænge han alligevel ikke foredrager Saligheds Ord i sin rette Forstand, og paa den rette Maade efter den Hellig-Aands Sind og Mening, da er det umuelige, at Tilhørerne ved ham kan høste den rette Frugt og Nytte, og Gud ved hans Embede naae sit Øyemærke. Ikke desto mindre er der dog at beklage, at der findes kun faa, endog iblant Lærerne selv, som besidder de tvende saa høifornødne Egenskaber, nemlig Redelighed og Rundskab; thi deels forhindrer Vanvittighed mange fra at opfylde den Pligt, som dem paaligger, og deels hindrer dem og heri mange andre verslige Bekymringer, som kan foraarsages enten af Vellyst, eller af Gierrighed, eller af Ærgierrighed, iblant hvike, ei at tale om de tvende første Hoved-Passioner, nemlig Vellyst og Gierrighed, den sidste nemlig Ærgierrighed, er som oftest Aarsag dertil, og samme er saa meget desmere farlig, eftersom den ikke gjør saa stor Opsigt som de andre; det er derfor ikke uden Aarsag, ar Apostelen Peder, naar han skriver sin adspredte Menighed til, og han for i Veyen har paamindet dem om adskillige dem høilig magtpaaliggende og nødvendige Pligter, han endelig til Slutning paaminder ogsaa Lærerne om de Pligter, som de ere deres Tilhørere skyldige, og iblant de samme anfører dette som en fornøden Regel for alle retskafne Lærere, at de ikke skulle være som de, der drive Herrrdom over Herrrens Arv, men som de, der vare Hiordens Er-

5

empler. Hvilke Ord vi finder antegnet i I Petr.

5 Cap. 3 V. De samme Ord vi og til en ganske kort Indgang vil venne sinde betiene os af, og deri vise Apostelens Perri Formaning, til ydmyghed for alle retskafne Lærere, hvilken Formaning vi seer han grunder paa disse tvende Stykker, nemlig:

1. Derpaa, at Tilhørerne ere Herrens

Arv.

2. Derpaa, at Lærerne bør være deres Tilhøreres Exempler.

I) Hvad sig det første er angaaende, nemlig: at Apostelen Peder grunder sin Formaning til Ydmyghed for Lærerne, derpaa, at Tilhørerne ere Herrens Arv, da siger han jo reent ud om Lærerne, at de skulle ikke være som de, der drive Herredømme over Herrens Arv; Apostelen viser her, at denne Dyd ydmyghed, er for Lærerne saa saare fornøden, og det ex oppofico dvs. af den Last, som sættes derimod, nemlig Begierlighed efter Herredømme, og attsaa, ligesom Apostelen forbyder dem da at drive Herredømme, saa recommenderer og anbefaler han dem i den Sted det, som er tvertimod Herredømme, nemlig Ydmyghed, Omgjængelighed, broderlig Kierlighed og andre flere saadanne Dyder. Og Aarsagen, hvorføre Apostelen forbyder dem saaledes at drive Herredømme, er som jeg nys sagde, I) fordi Tilhørerne ere Herrens Arv, det er, de som skal eye og arve Gud, de som skal arve alle de Naadega-

6

ver og Velgierninger, som vor Frelsere Christus Jesus har fortient og tilveyebragt Menneskene med sin hellige Lydighed, Lidelse og Død, og attsaa ere de ikke at ansee som Fremmede, men som Børn, der har Rettighed til den Arv eller det Gode, som er henlagt for Dem; hvorføre sande Troende ogsaa paa adskillige Steder i Skriften med klare og rydelige Ord kaldes Guds Arvinger. E. gr. Dersom vi ere Børn, da ere vi og Arvinger, det er Guds Arvinger og Jesu Christi Medarvinger. Rom- 8, v. 17. Item: Dersom vi lide med ham, skal vi og med regnere. 2 Tim. 2, v. 12. Apostelens Perri Slutning bliver da nu denne: Ere Tilhørerne Herrens Arvinger, Jesu Medarvinger, Christi egne Børn, Guds Hjord, saa kan de ikke længere være Tienere eller Trælle, og ere de ikke længere Tienere, da er saadant et Herredømme, som udøves imod dem af deres Lærere, ikke alleneste utilladelig, men endog saa Gud i høyeste Maader mishagelig. See Elskelige, der er den første Aarsag, som findes hos Tilhørerne, hvilken Apostelen Peder vil, skal bevæge Lærerne til Ydmyghed, og ydmyg Kierlighed i deres Omgang og Behandling med dem.

2) Den anden Aarsag til denne Apostelens Formaning, eller det, som han for det andet grunder sin Formaning til Ydmyghed for retskafne Lærere paa, findes hos Lærerne selv, hvilke Apostelen vil, skal betænke den Pligt, som dem paaligger, for saavidt som de ere Lærere, nemlig: De bør

7

være er Exempel for Hiorden; Og det er og just den fornemmeste og nødvendigste Post, som udfordres af Lærere; thi ligesom Lærerne bør i Almindelighed foregaae deres Tilhørere med et got Exempel, saa bør de og i Særdeleshed, hvad denne Dyd Ydmyghed angaaer, at være dem et Exempel, og deri fornemmelig lade deres Lys skinne for dem. Mach. 5, v. 16. Det første nemlig, at Lærerne bør i Almindelighed foregaae deres Tilhørere med et got Exempel, da nægter vel ingen, at deres Embede jo fører det med sig, da det ikke alleneste her i Texten med bare og klare Ord bliver tydelig nok anbefalet, men endogsaa med Betragtning af deres Embede i sig selv, klarlig kan udledes og deduceri; enhver veed jo vel, at Lærernes Embede bestaaer derudi, at befordre sine anbetroede Tilhøreres Frelse og Salighed; Salighed erlanges ved Troen, og Troen kan umuelig være retskaffen, medmindre Hiertet er redeligt og retsindigt, og attsaa er saadan Redelighed og Retsindighed høist fornøden til det evige Liv at erholde; denne Redelighed og Retsindighed, omendskiønt den allerbest erlanges ved at bringe Tilhørerne til at ansee den, som Guds egen udtrykkelige Befaling, saa kan dog vel ingen nægte, at som et ondt Exempel tidt og ofte kan nedbryde det gode, som hos en og anden kan være begyndt, saa kan jo og iligemaade et got Exempel være et moijen, der kan tilskynde et Menneske til at udøve det gode, som ellers uden saadant Exempel kunde have været

8

uddød og bortsvunden; Exempler har da saa stor Impression og Indtryk hos alle Mrnnesker, endogsaa naar de findes hos Folk, der ere lige af Stand og Værdighed med Hinanden, men endnu giver de langt mere Indtryk, naar de kommer fra Folk, der ere Høyere af Stand og Værdighed end andre, og endelig finder de allerdybeste Impression, naar de kommer fra de Lærde selv, og deres Lærdom og Formaning bliver med deres eget Exempel stadfæstet og bekræftet. Vi har da nu anseet ydmyghed som en fornøden Egenskab for alle retskafne Lærere, det er og høilig fornøden, at samme Dyd udøves af Dem imod de dem anbetroede Tilhørere, som vi allerede har viist i Anledning af vor Indgangs Ord; men at det derhos ogsaa er ligesaa

fornødent, at Lærerne udviser samme Dyd indbyrdes imellem dem selv og imod hverandre. Det viser Apostelen Paulus os videre her i vores forehavende Text: i Cor. 3, v. 8, hvor han siger: At den som planter og den som vander ere eet. Af hvilke Ord jeg vil tage Anledning til at forestille Guds Ords Tieners Lighed i deres udvortes Ulighed, og derunder agter vi igien disse to Stykker, nemlig:

- 1) Forskiellen eller Uliigheden imellem Ordets Lærere.
- 2) Ligheden eller Overensstemmelsen iblant de samme.

Adfis interea Benigiffime Jesu!

9

Vi har i Anledning af vores Text lovet at forestille Guds Ords Tieners Lighed, deres udvortes Ulighed, og deri igien at vise: 1) Forskiellen og Uliigheden imellem Ordets Lærere. 2) Ligheden og Overensstemmelsen imellem de samme. Nu da

1) angaaende det første, nemlig: Forskiellen eller Uliigheden imellem Ordets Lærere, da taler Apostelen tydelig nok derom i Texten, naar han siger: Den som planter og den som vander; thi i det at her siges nogle at plante og andre igien at vande, saa fornemmes strax at Forskiellen eller Uliigheden bestaaer altsaa i de diverse og adskildte Forretninger, som enhver af Dem især tilkommer at udøve imod de dem anbetrede Tilhørere, da den Lignelse, som Apostelen her bruger, er tagen af en Gartner eller Urtegaardsmand, hvis Embede eller Forretning derudi bestaaer, at han i rette Tid kan see sine Gevexter, Urter og Blomster, bragt til deres Moedenhed og Fuldkommenhed, og for at tilvejebringe dette, har han derved disse tvende Ting at iagttage: 1) At han i rette Tid nedlægger sit Frøe eller Sæd i Jorden, (thi uden dette gaaer foran, kan han ikke vente at paafølge nogen Host, hvorføre

Apostelen Paulus ogsaa siger paa et andet Sted: at den som sparsommeligen saaer, maae og sparsommeligen høste, da derimod den, som saaer i Velsignelse, kan og høste Velsignelse. 2 Cor. 9, v. 6. Men det er endnu ikke nok eller

10

dermed giort, at han har nedsaet sin Sæd i Jorden, men han har endog 2) at see til, at den Sæd eller det Frøe, som han allerede har nedsaet, ikke skal af Solens Hede borttørres eller forvisne, og for da at forebygge dette, maae han i rette Tid vande Jorden og forsyne den med saadanne Vædsker, som kan forhjelpe til at frembringe Sæden, som i Jorden er nedlagt, og i saa Fald, forstaae, saafremt han rettelig observerer og iagttager disse forberørte tvende Poster, har han ei nødig at frygte, at jo Sæden skal komme til sin Moedenhed og Fuldkommenhed, og med Tiden frembringe en riig og ønskelig Høst. See! Elskelige, denne Lignelse er det som Apostelen her applicerer og hentyder paa Lære-Standen, og samme Lignelse er saa meget desmere beqvem, efterdi Guds det sande og alene saliggjørende Ord, som alene kan frembringe i Mennesket det andelige Liv og den sande Forening med Gud og Christo, bliver paa mangfoldige Steder i den hellige Skrift lignet ved en Sæd, et Frøe eller Korn, saasom E. gr.: Es. 55. Mach. 13. I Petr. i. og andre flere Steder. Denne Sæd er det, som Ordets Lærere har at handle med. Den Sæd maae og først udsaaes, førend den kan ventes at give nogen Frugt af sig, og omendskiønt det egentlig, stricte at tale, er Gud selv, som udsaaer denne Sæd, hvorføre han og paa det anførte Sted hos Mathæum lignes ved en Sædemand, der gaaer ud at faae sin Sæd i sin Ager. Mach.

11

13, v. 24. Gaa bruger han dog dertil Ordets Lærere, endskiøndt dog ingenlunde som de, der skal meddele Sæden sin Kraft, thi Guds Ord er sig selv levende, kraftigt og skarpere end noget tveegget Sværd, det trænger igiennem, indtil det adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Marv. Ebr. 4, v. 12. Men aleneste, som de der mundtlig skal foredrage og fremføre for andre den Sandhed, som de skriftlig af Gud selv har annammet, som Apostelen Paulus vidner om sig: Jeg annammede det af Herren, som jeg har overanvordet Eder. i Cor. 11, v. 23. Saa og som de, der skal dele Sandheds Ord rettelig, eftersom enhvers Begreb, Forstand og Omstændigheder er beskaffen, i hvilken Henseende Apostelen taler i Begyndelsen af samme Capitel, hvoraf vor Text er tagen, naar han siger: Jeg gav Eder Melk at drikke og ikke haard Mad; thi I kunde ikke endda fordøye den v. 2. Naar dette Guds Ord, den andelige Sæd, saaledes er nu da udsaaet, saa behøves endnu mere, saafremt det skal komme til sin Fremvekt og ikke neddøe eller bortvisne; Jorden eller Menneskets Hierte maae saaledes dyrkes, reenses, hægges og vedligeholdes, at det kan være i Stand til at frembringe Sæden, og blive frugtbar, og denne Gierning kaldes her af Apostelen med et Ord at vande: Den som Planter og den som vander, siger Apostelen, saa at det er just i disse tvende Forretninger, Apostelen Paulus i vor foretagne Text sætter Lærer-

12

nes Forskiel og Uliighed, da en har dermed at gjøre, hvorledes han ved Guds Maade og Ordets Prædiken kan

udsaae Sæden i GudsAger-Land; en anden, hvorledes han ved samme Ordets Prædiken kan vedligeholde Sæden og bringe den til ønskelig Fremvext; anden Forskiel paa Ordets Lærere veed Apostelen Paulus ikke af at sige, han vil og ikke heller vide deraf, at den ene skal hovmode sig over den anden, agte sig Høyerer end den anden, affectere en større Ærbødighed og Høiyagtelse end den anden; thi just denne Høiyagtelse, da den ene vil være mere end den anden og prætendere mere at venereris end den anden, var det som Apostelen Paulus høilig laster hos sine Corinthier; det er just det, som har givet ham Anledning til dette Capitel; ja! til den hele Epistel, hvor samme Capitel er indført; thi de Corimhier vare saa forblindede, at nogle af dem holdte Paulum for den fornemste, andre igien Apollo, andre Petrumog atter andre Kephas, som de, der vare meest Ære værd, og det saaledes, at de endogsaa overskred det Maal af Ærbødighed, som de vare deres Lærere skyldige, i det ærede ærede deres Lærere ikke som Lærere aleneste, men som Herrer og Mestere for Troen. Ja! for at give denne deres Høiyagtelse og Ærbødighed imod deres Lærere desudtrykkeligere tilkiende, nævnede de sig endogsaa efter deres Læreres Navn, saaledes, at de som hørte Paulum, sagde: Vi ere Pauli, vi høre ham til; de, som vare underviste af Apollo, kaldte sig Apol-

13

los, sigende: Vi hører Apollo til, ligesom fordem har været brugelig hos de hedenske Phiiosophi, at deres Disciple og Tilhørere havde kaldet sig og deres Lærdom efter Deres Læreres og Mesteres Navn, og derved efterladt saa mange philosophiske Secter, som tildeels af deres efterladte Skrifter, og tildeels af de Lærde Historier er noksom bekiendt, Men det var der Apostelen Paulus ansaae for saa farlig en Sag, at i hvor langt han end for nærværende Tid var borte fra sine Corinthier, saa holdte han der dog fornødent og magtpaaliggende med Brev-Vexling at underrette dem om deres Vildfarelse, og at give Dem bedre Oplysning om saa høivigrig en Sag. Han kalder derfor de Corinthier i Begyndelsen af dette Capitel NB-kiødelige, det er, saadanne, som endnu ikke havde faaet den rette Smag paa Guds Naade-Gaver, saadanne, som endnu ikke vare komne i nogen Kraft eller levende Erfaring, men vare aleneste Begyndere og unge Børn i deres Christendom. Apostelen kunde langt fra ikke fordrage, at den ene af Lærerne blev agtet Høyerer end den anden, og i hvorvel Paulus selv ved samme Lejlighed skulde synes at kunde profitere, efterdi de fleste af Tilhørerne vare endnu for nærværende Tid paa Pauli Side, og ansaae ham som den fornemmeste Læremester, saasom han med en særdeles Skarphed og ret iginnemtrængende Gaver, som den der var oplært i Philosophie og andre Videnskaber, opfødt ved Gamaliels Fødder, Act. 22, v. 3, kunde prædike Ordet; saa var det

14

dog Apostelen ikke om den Ære at gjøre, som han paa saadan en Maade kunde indlægge sig, naar Christi Kirke og Orders sande Fremvext derunder skulde lide; nei! Apostelen er langt anderledes sinder, han vil heller være an seet for den ringeste iblant Apostlerne, for den som ikke engang var værdig at kaldes en Apostel, naar det kunde være til Guds Kirkes Forfremmelse; see! saadant et Sind fandtes der hos Apostelen Paulum, og det var at ønske, at samme Sind maatte ogsaa findes hos alle hans Efterfølgere eller hos alle Ordets Lærere, saa at de ikke love sig mærke med, enten at udøve noget Herredømme imod den dem af Gud betroede Hiord, eller at eftertragte en Slags Superioritet, den ene over den anden, men at de alle i den Sted betænkte, at i hvad Stand, i hvad Omstændigheder de ere, med hvilke Gaver og med hvor stor Duelighed og Dygtighed de end af Gud ere udrustede, saa ere og ansees de dog for intet andet end Tienere, Ordets Tienere, Christi Tienere og de, som prædike Ordet i Christi Sted 2 Cor. 5, v. 20. Og at der var ingen anden Forskiel imellem dem, end den, som havde sin Grund i deres Forretninger, af hvilke den ene er ligesaa fornøden og magtpaaliggende som den anden, saa at ligesaa fornødent som det er at plante, ligesaa fornødent er det og at vande, uden hvilken al Planten bliver omsonst og frugtesløs; ligesaa fornødent som Orders Udsaaelse er, ligesaa fornødent er ogsaa alt der, som tiener og hjælper til dets Fremvext, ligesaa magtpaalig-

15

gende som det er, af Ungdommen undervises i de første Elementer og Grunde, som angaaer deres Christendom og Troens Begyndelse, ligesaa magtpaaliggende er det og, at Troen videre og videre forplantes hos Mennesker. Af ligesaa stor Vigtighed og Betydenhed, som det aandelige Liv er, Derved Lærernes; Flid bør at antændes; af ligesaa stor Vigtighed er og dets Vedligeholdelse, som ved Guds Ords Prædiken mere og mere bestyrkes og forøges, og naar nu Lærerne da ikkun overvejer disse Ting, da seer de lettelig, med hvad Grund den ene kan paastaae noget Herredømme over den anden, da de alle ere lige nødvendige, alle lige nyttige, saalænge de med Redelighed og den fornødne Ordets Kundskab ere begavet; og altsaa kan den ene ikke formedelst sin store Veltalenhed, sine mange Gaver, sin megen Erudition og Lærdom, prætendere eller paastaae noget Fortrin for den anden; thi i saa Fald kunde ellers Apostelen Paulus ogsaa gierne have ladet sig kalde Doctor Paulus, og paastaaet et Fortrin for Peder, og Apostelen Peder kunde ligeledes ladet sig kalde Mester Peder og paastaaet Fortrinnet fremfor nogle af de andre Apostle, saasom der ogsaa i deres Maade at prædike og foredrage Ordet paa, i deres Lærdom og andre Omstændigheder har være ulige Forskiel; thi Paulus, som han var oplært i Philosophie, som vi forhen hørte, saa var han en Mand, der forstod got at raisonere, han kunde uddrage lange Fornuft-Slutninger af det Forudsat-

16

te, han foredrog og udførte sin Mening med stor Empfindtlighed og Eftertryk hos sine Tilhørere. Petrus derimod, som hans Forældre aleneste havde været Fiskere, nogle simple og enfoldige Folk, og han selv var fra Barns Been af opfød ved samme sine Forældres Profession, saa har han og været simpel og enfoldig, ikke forstaaet sig saavel paa de philosophiske Termini, eller saaledes kunde udlede de Følger, som af en anden Ting kunde synes at flyde, som Paulus kunde, for hvilket han af Paulus selv bliver laster, naar han siger: Der Petrus kom til Antiochia, imodstod jeg ham under Øyen, thi han var at laste Gal. 2, v. 11. Ikke desmindre seer vi dog, at Apostelen Paulus, alt saadant uagtet, bliver ved sin forrige Thesin eller Sentiment, at de Corinthier ikke burde agre den ene af Lærerne Høyere end den anden, saasom der var ingen anden Forskiel imellem dem, end den, som havde sin Grund i deres Forretninger, som bestod i at udsaae Ordet, og bringe det til ønskelig Fremvekt; thi saa længe Guds Kirke er i sin blomsterende Tilstand, saa længe Ordets Lærere ere retsindige, og alene intente paa der dem foresatte Maal, nemlig: Guds Ære og dens Udbredelse, Christi Riges Fremover og Tiltagelse, og Tilhørernes Forbedring og Opbyggelse, saa længe er og forbliver det ved denne Apostelens Pauli Paastand, at Læreres adskildte Forretninger i og for sig selv (uden nogen Hensigt til andre dertil kommende Omstændigheder) ikke

17

kan forskaffe den ene nogen Høyagtelse for den anden, men derimod, saasnart Guds Kirke begynder at aftage, saasnart et secterisk Væsen, mennestelig Paasund og ugrundede Traditioner bliver indførte, saasnart bliver ogsaa den ene Lærere formedelst en eller anden fremmed Mening den anden foredraget, ja! denne Vildfarelse, naar den først kommer saavidt, som den allerede var her kommen hos de Corinthier, at den ene af Tilhørerne formedelst deres Læreres Navn, som de paatogs sig, søgre at skille sig af med den anden, saa bliver saavant et urimeligt Paafund, endog i sig selv Aarsag til et secerisk Væsen, som vi ved adskillige Leiligheder og Tilfælde af Kirke-Historien tydelig, nok kan see. I den Corinthiske Menighed har ikke alleneste iblant Lærere været saadanne, som har været redelige og retsindede, og aleneste seer paa at befordre deres Embede, nemlig Tilhørernes Opbyggelse og Guds sande Riges Fremvekt, hvilke dog med største Kiedsommelighed har maattet erfare, hvorledes den ene af Lærerne blev den anden foredraget, og saadanne har Paulus og Apollo været. Men der har endogsaa i samme Corinthiske Menighed været de iblant Lærerne, som har haft et stolt og opblæst Sind, og vel mueligt derved kan have foraarsaget saadan de Corinthiers Vildfarelse, og af dette Slags har Diotrephes været, hvilken Johannes bestriver som den, der ikke vilde være fornøyer med den Ære, som hans adskilte Forretning kunde give ham: om ham ta-

18

ler Johannes 3 Epist. v 9. Diotrephes, siger han, som vil være den ypperste iblant Eder, annammer os ikke. NB. Mærker engang her Apostelens Ord, han siger om Diotrephes, at han vil være den ypperste, som han vilde sige saa meget: at hvad enten andre hans Medbrødre vil gjøre saadan Ære af ham, og agte ham for den ypperste eller ikke, saa vil han dog, saa prætenderer han dog at være den ypperste; enten denne Ære-Charge tilkommer ham med rette eller ikke, saa siger dog Johannes, at Kan vil være den fornemste; om ikke de andre vil holde ham derfor, saa er han det dog i sine egne Tanker; han mener, at ingen iblant de andre Lærere ere hans Lige, og derfor paastaaer han et Fortrin fremfor dennem; men hvor skadelige saadanne høye Tanker, saadanne store Indbildninger, saadan et stolt Mod og saadan et opblæst Sind ere, som Diotrephes har om sig selv, det lærer os fremdeles Apostelen naar han siger: Han annammer os ikke, det er: han vil ikke omgaaes enten med Paulo eller de andre Brødre, dertil holdte han sig for god; han søger ingen Conversation og Omgængelse med dem, han befrygter at han derved skulde lide Skade paa sin Ære, Reputation og Anseelse, eller tabe noget af den Høyagtelse, Respect og Estime, som han var i og havde hos de Corinthier. Ja! det som mere er! Apostelen Johannes beskriver 06 fremdeles samme Diotrephes, som den, hvis Ord, Gierning og Væsen ei var overenstemmde med Sandhed, naar

19

han strax derpaa raader Gajum, at han ikke skal efterfølge det Onde, hvor han ved det Onde mener Diotrephes, som den ver var Aarsag ikke til det Gode men til det Onde. 3 Joh. v. II. Det bliver altsaa ved det, som forhen er meldet, at denne Lærdom om den ene Læreres Høyagtelse for den anden er ikke aleneste ugrundet, men endogsaa Utilladelig, og foraarsager, at den sande Lærdom derunder maa lide, og at Enighed, der er som Sielen i Guds Faarestie, bliver derved tilsidesat, da derimod, naar Lærernes Forskiel sættes i deres Embeders Forretninger efter Apostelens Pauli Regel, bliver Enighed derved mere og mere befordret og forfremmet. Men det er endnu ikke nok, at Apostelen Paulus har indskrænket Lærernes Forskiel til disse tvende Forretninger: at plante og vande Guds Menighed som det rette Urte-Beed; han tænker endnu paa de Følger, som en og anden deraf kunde uddrage sig, nemlig at denne Forskiel (i hvor liden den end var) kunde den dog af nogle blive anseet som en Forskiel af Betydenhed, saa at de snart maatte tænke, at den enes Embede var mere betydelig, mere ypperlig, mere ærværdig, mere kraftig end den andens, den enes Gierning mere nødvendig og magtpaaliggende end den andens, faa for ar forekomme dette og at betage baade Lærere og Tilhørere slige Tanker, da er det at Apostelen Paulus ikke aleneste vil, at de i Henseende til denne Post ere forskiellige, men endogsaa at de ere lige med hinanden, ja at de ere eet-

20

hvorfor han fremdeles siger: Den som planter og den som vander ere eet. Og det er

2) Del andet Stykke i Texten, som vi har kortelig at betragte, nemlig: Ligheden eller Overeensstemmelsen imellem Orders Lærere. Denne Lighed, som her tales om, og Paulus sætter imellem Ordets Lærere, man vi agte, er ikke en slet og ret Lighed, hvilken man kan sætte i et Tertio comparationis, eller hvilken man kan udtrække saa lang som man vil, saaledes, at om tvende vare endogsaa ganske fraskildte fra hinanden, baade i Henseende til Sæder, Religion og alt hvad andet man kan nævne, saa fandt man dog altid en Slags Lighed imellem dem, i Særdeleshed, naar man vilde henflye til abstracte Concepter. Der er ikke heller nok, at denne Lighed bestaaer i den Religion, som de kommer overeens med hinanden i, i den Gud, som de alle har tilfælles, i Daaben og de samme Saligheds Midler, som for alle ere eens, om hvilket og Apostelen Paulus taler: Vi har alle een Herre, een Troe, een Daab, een Gud og alles Fader, som er over alle, ved alle og i alle. Eph. 4, v. 5, 6. Thi paa den Maade skulle alle baade Lærere og Tilhørere være lige; det er og endnu ikke nok, at de i deres Embede ligner hinanden, at de alle derudi kommer overrens, at de ere Ordets Lærere, Sendebud i Christi Sted. 2 Cor. 5, v. 20. Nei! Denne Lighed tilstaaer vel enhver; og de Corinthier selv, som vidste, hvad Religion var, hvad Hensigt og Øye-

21

mærke Lære-Standen havde, nægtede vel heller ikke denne Liighed. Men derudi bestaaer egentlig den Lighed, som Apostelen Paulus taler om, at Lærernes arskildte Forretninger i og for sig selv ikke kan forskaffe den ene nogen Høyagrelse for den anden, og for at give denne Lighed des udtrykkeligere tilkiende, da er Apostelen Paulus ikke engang fornøyet med det Ord: Liighed at bruge, men han siger end mere, at de ere eet. Den som planter og den som vander siger han, ere eet. Fundamentet eller Grunden til denne Lighed er alle Læreres Embede i sig selv, hvilket, omendskiønt det er adskildt i adskillige Forretninger, gjør dog alligevel ingen Forskiel eller Ulighed imellem dem, saasom deres Intention og Øyemed med Embeder er et og det samme; en og den samme Gud og Herre har udsendt dem alle, en og ven samme Lov paaligger dem alle, i et og det samme Ærinde gaaer de alle, et og det samme Sted har de alle at betræde, et og det samme Ord har de alle at forkynde, en og den samme Lærdom har de alle at føre; see, Elskelige! af Denne Eenhed og Lighed, som Grunden og Fundamentet følger ogsaa den anden Lighed, som Apostelen her sigter til, og som allerede er vist nemlig: Lige Værdighed; thi at det er den Lighed, Apostelen her mælder om, der vises os noksom, og tildeels er allerede viist af Connexionen med det Foregaaende, da det var Apostelens Pauli Hoved-Hensigt, at betage de Corinthier den Vildfarende Mening, som de havde om

22

nogle af deres Læreres Værdighed til Præjudice for de andre; dog bliver dette herved at observere, at den Orden, som for nærværende Tid imellem Lærerne er indstiftet, ingenlunde derved bliver destrueret og tilintergiort; thi lav være, at Lærernes Embeds-Forretninger i og for sig selv ikke kan forskaffe den ene nogen Høyagtelse for den anden, saa er det dog ganske fornødent, at saadan Orden er indstiftet og anrettet, at ligesom der er Orden i den verslige Skat, der ligeledes i den geistlige kan være saadan Orden, som kan contribuere til Kirkens des større Lustre og Enighed. I den første christen Kirke (da den endnu var i sin Barndom og var nødig begyndt at plantes) var saadan Orden ikke muelig eller giørlig at faae indført og fastsat, efterdi den Jurisdiction, som dens Lemmer paa den Tid var underkaster, mestendeels har dependeret af saadanne Hoveder, som enten vare hedenske eller fravendte fra den sande Religion, men siden efter og nu, da den verslige Jurisdiction er samler under er Hoved tilligemed den geistlige, er saadan Orden ikke alene muelig, men endogsaa nyttig og nødvendig, og til at bevise dette, tiener Guds egen Orden tit enhver sand Christen om at adlyde sin Øvrighed, Rom. 13, v. 1. Ligesom Gud ogsaa selv har anseet samme Orden nødvendig, da han indsatte nogle til Propheter, nogle til Evangelister, nogle til Apostler, og nogle til Hyrder og Lærere til de Helliges fulde Beredning, til Embedets Gierning, til Christi Legems Opbyggelse. Eph. 4, v. 10, 11.

23

Dog maa denne Orden ingenlunde saaledes outreris, at den ene Lærere skulle paastaae nogen Herredømme over den anden, thi lad være, at der vel er saadan en Forskiel imellem dem i Henseende til den verslige Jurisdiction, saa dog alligevel, hvad den geistlige Jurisdiction angaaer, saa er og bliver der her ved Apostelens Pauli Udsagn og afsagde Slutning, at de ere lige, ja! det som er mere, de ere eet; den Myndighed, som mange udviser i Ansigt og Gebærder, enten til Foragt eller ringe Agtelse for andre, er noget, som ikke engang bør have Sted i den verslige Skat, meget mindre i den geistlige, som burde være et Lys og Exempel for den anden. Den Trældom (saa at sige) som foraarsages af al Subordination og som nødvendig for Republiqvns Rolighed at tilveyebringe har udfordret, kan være smertelig nok, foruden at den ikke med er piqvant Væsen skal gøres des større, og Enighed, som i Særdeleshed i den geistlige Jurisdiction er saa fornøden, bliver derved ganske og aldeles udryddet og forjager. Nu da!

I Elskelige! mine ærværdige og hæderlige Tilhørere, I har nu her i Dag været og ere endnu med hinanden forsamlede, for at optænke og istandsætte de Midler, som kunde tiene til Kirkens og Guds sande Riges

Fremvext, dette bør være, dette vil jeg ogsaa formode virkelig har været og endnu er Eders fornemste Intention; Hoved-Hensigt og Øyemed ved denne Eders Convent og Samling; men som nu den, der vil holdes

24

for en viis Mand, ingenlunde lader sig forlede til at begaae noget, som kan være imod eller hindre ham fra at opnaae det Maal og Øyemed, han har foresat sig. Saa haaber jeg ogsaa, at nu I her i saa vigtige Affairer har været samlede, I da ei skulle have begaaet noget, som kunde hindre Eder fra at opnaae det Eder saa høit magrpaaliggende Maal og Øyemærke. Et stolt Sind, et opblæst Gemytte, er Herredømme, som den ene skulde affectere over den anden, tænker jeg ingenlunde skulde finde Sted iblant Eder, da I som lærde og fornuftige Mænd vel selv vide, at samme er høist skadelig i saa vigtig en Sag. Den Enighed, som udkræves til Republiqvns Flor og Fremvext at tilveyebringe, kan umulig have Sted, naar Ærgierrighed og Regierings Orm (Syge) først har taget Overhaand iblant Lemmerne. Kirken bliver derved forderver, Guds sande Ord fordreyet og menneskelig Paafund og Affecter finder der deres fulde Løb; tænker derfor paa disse Apostelens Pauli Ord her i Texten, og viser, at I som har efterfulgt Paulum i Embede, ikke vanslægter fra ham i Sindet, viser at I ere Verdens Lys og et Exempel for Eders Tilhørere, viser at I søger Eders anbetroede Hiords sande og evige Velfærd, og ikke Eders egen Ære: thi saa ere og saa bliver I rette Lærere, saa bliver Enighed forfremmet, Siele opbygget og Guds Rigeudbredt heri Tiden og hisset i Evighed. Amen. SOLI DEO GLORIA.